

KESKI-SUOMEN KALATALOUSKESKUS RY

PYHÄHÄKIN OSAKASKUNTA

TUTKIMUKSIA/tiedonantoja 2025

Peltojoen täydennyskunnostussuunnitelma

Joonas Pysäys

Jyväskylä 2025

Sisällys

1 Johdanto	1
2 Vesistön yleiskuvaus	1
2.1 Kunnostustarpeen arviointi	1
2.2 Kalasto	1
3 Vesistön käyttö	1
3.1 Kalastus	1
3.2 Vesiliikenne	2
3.3 Vesivoima ja säännöstely	2
3.4 Uitto ja uittosäännön kumoaminen	2
4 Erityistä huomiota vaativat luontoarvot ja -kohteet	2
5 Peltojoen kalataloudellinen kunnostus	2
5.1 Ala-Myllykoski	2
5.2 Myllykoski	6
5.3 Perhonkoski	9
5.4 Peltokoski	13
5.5 Työjärjestys ja toteutus	16
5.6 Pieni-Suojärven esteverkko	16
6 Hankkeen vaikutukset	16
6.1 Vesienhoidon toimenpideohjelma	16
6.2 Vaikutukset Metsälain ja Luonnonsuojelulain mukaisiin kohteisiin	17
6.3 Vaikutukset eliöstöön	17
6.3.1 Luontodirektiivin liitteen IV lajit ja muut suojellut lajit	17
6.4 Vaikutukset virkistyskäyttöön	17
6.5 Vaikutukset rakennettuun ja arkeologiseen kulttuuriperintöön	17
6.6 Vahingot, haitat ja haittoja vähentävät toimenpiteet	17
7 Tarkkailu ja seuranta	17
7.1 Työnaikainen tarkkailu	17
7.2 Kunnostustoimenpiteiden vaikutusten seuranta hankealueella	17
8 Oikeudelliset edellytykset	18
9 Suunnittelija	18
Viitteet	19
Liitteet	20
Hankealueen kiinteistötiedot	20

1 Johdanto

Peltojoen koskialueita on kunnostettu vuonna 2016 Saarijärven kaupungin toimesta (Honkanen 2016), mutta lähes kymmenen vuoden aikana on ilmennyt tarvetta täydentävillä kunnostustoimilla mm. poikastuotantoalueiden hiekoittumisen vuoksi (Pysäys 2024). Lisäksi Peltojoki on mainittu toimenpidekohteena Keski-Suomen vesienhoidon kauden 2022–2027 toimenpideohjelmassa (Selänne 2022). Peltojoki lienee ollut merkittävä Pyhäjärven taimenen poikastuotantoalue ennen joen koskialueiden perkuuta ja oikomista uittoa varten. Peltojoessa esiintyy edelleen luontainen taimenkanta.

Peltojoen täydennyskunnostushankkeen aloituksesta, sisällöstä ja tavoitteista pidettiin palaveri 3.6.2025 Pyhäjärven osakaskunnan, Keski-Suomen kalatalouskeskus ry:n sekä Suojärven Rihla ry:n kesken. Kunnostussuunnittelun päätavoitteita ovat helpottaa kalan kulkua Peltojoessa, parantaa taimenen ja jokiravun elinympäristön sekä poikastuotantoalueiden tilaa sekä selvittää edellytykset Pieni-Suojärven esteverkon poistoon ja laatia siihen ratkaisuehdotus.

Peltojoen täydentävään kunnostussuunnitteluun on saatu avustusta Keski-Suomen ELY-keskukselta vesien- ja merenhoidon, sekä vesistö-, vesitalous- ja kalataloustoimenpiteiden avustuksista.

2 Vesistön yleiskuvaus

Saarijärven Pyhäjärveen laskeva Peltojoki saa alkunsa Pieni-Suojärvestä ja sen yläpuolisesta vesistöstä. Noin 4,9 kilometriä pitkällä joella on putouskorkeutta 20,6 metriä. Peltojoki kuuluu Iso-Suojärven valuma-alueeseen (14.687), joka yhtyy Saarijärven reittiin (14.6) reitin alaosalla. Keski-Suomen vesienhoidon toimenpideohjelman (2022–2027) mukaan Peltojoen HyMo-muuttuneisuusluokka ja ekologinen tila ovat tyydyttäviä. Peltojoen yläpuolista Pieni-Suojärveä käytetään kirjolohen ”istuta ja ongi” -kalastuskohteena, minkä vuoksi Peltojoen yläosaan on asennettu esteverkko. Verkko estää kalankulun Peltojoen ja sen yläpuolisten järviältaiden välillä, minkä vuoksi esteverkko estää jokea saavuttamasta hyvän ekologisen tilan luokitusta (Selänne ym 2022).

2.1 Kunnostustarpeen arviointi

Peltojoella suoritettiin maastokartoitus 26.7.2024 (Pysäys 2024). Maastokartoituksen tavoitteena oli kartoittaa Peltojoen kunnostettujen koskialueiden nykytilannetta, ja onko alueilla tarvetta täydentäviin kunnostustoimenpiteisiin. Kartoitukseen osallistui Ilpo Koskela (Pyhäjärven osakaskunta). Aiemmin kunnostetuilla alueilla ilmeni taimenen poikastuotantoalueiden täydennystarvetta. Koskialueita voidaan laajentaa sekä parantaa kalankulkumahdollisuuksia vähävetisinä aikoina. Lisäksi Pieni-Suojärven esteverkot tulisi poistaa.

2.2 Kalasto

Peltojoen sähkökoekalastuksissa havaittuja kalalajeja ovat ahven, taimen, kiiski, kivenuoliainen, kivisimppu, made, nahkiainen ja särki. Taimenta esiintyy käytännössä koko joen matkalla (Honkanen 2015). Lisäksi koekalastusten yhteydessä on tehty runsaasti jokirapuhavaintoja. Peltojoessa on tehty satunnaisia havaintoja kirjolohista, jota on istutettu Peltojoen yläpuoliseen, esteverkolla rajattuun Pieni-Suojärveen. Joen kalastoon kuuluu todennäköisesti myös muita ala- ja yläpuolisissa järviältaissa esiintyviä kalalajeja.

3 Vesistön käyttö

3.1 Kalastus

Peltojoki on määritelty vaelluskalavesistön koski- ja virta-alueeksi ja rauhoitettu kaikelta kalastukselta. Peltojoella ravustetaan pienimuotoisesti.

3.2 Vesiliikenne

Peltojoella ei ole vesiliikennettä.

3.3 Vesivoima ja säännöstely

Peltojoki laskee Pyhäjärveen, jota säännöstellään Parantalankosken voimalaitoksella. Kunnostustoimenpiteet Peltojoella eivät vaikuta Pyhäjärven vedenpinnan korkeuksiin, eikä Parantalankosken voimalaitoksen toimintaan.

3.4 Uitto ja uittosäännön kumoaminen

Peltojen koskialueita on perattu uittoa varten. Uitto lopetettiin vuonna 1956 ja uittolaitteet poistettiin uittosäännön kumoamisen myötä vuonna 1985 (Honkanen 2015). Perkuukiviä on palautettu uomaan kalataloudellisen kunnostuksen yhteydessä vuonna 2016 (Honkanen 2016).

4 Erityistä huomiota vaativat luontoarvot ja -kohteet

Peltojen alueella ei ole Metsälain 10 § mukaisia tai Luonnonsuojelulain mukaisia suojeltavia alueita. Alue ei kuulu Natura 2000 -verkostoon.

5 Peltojen kalataloudellinen kunnostus

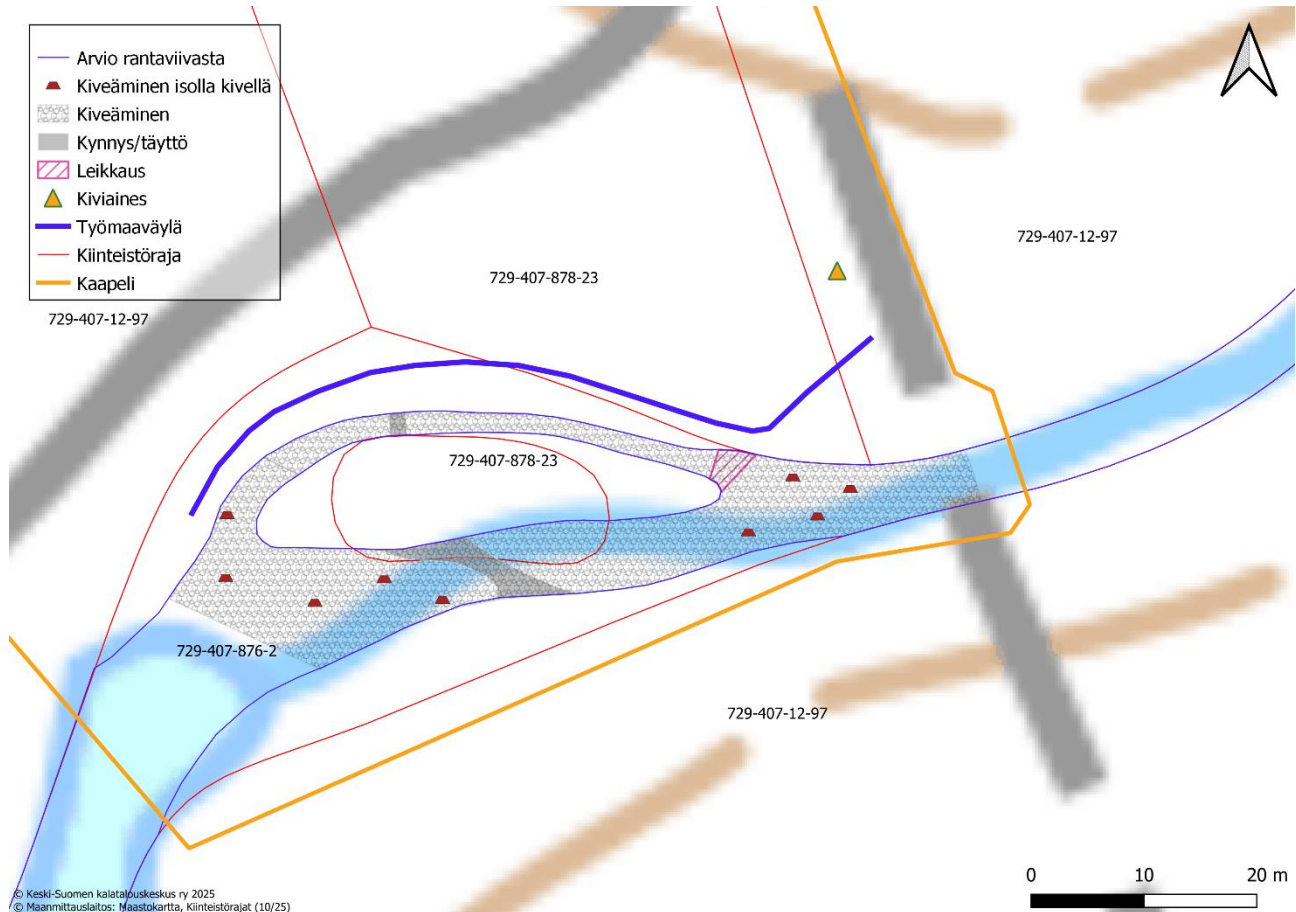
Kunnostustoimenpiteet sijoittuvat Ala-Myllykoskelle, Myllykoskelle, Perhonkoskelle sekä Peltokoskelle. Kunnostuksen päätavoitteet ovat kalan kulun helpottaminen sekä taimenen poikastuotantoalueiden täydentäminen.

Poikaskivikoissa käytetään uomasta valmiiksi löytyvän kivimateriaalin lisäksi $\varnothing$ 100–300 mm seulanpääkiveä. Poikasalueita täydennetään poistamalla sopivilta alueilta hienoainesta, joka korvataan kiveämällä alueet huokoisesti kerroksittain. Poikaskivikoissa vältetään suurta raekoon vaihtelua, jotta poikaskivikoille ei muodostuisi liikaa petokalojen suojakoloja. Kutusoraikoissa käytetään $\varnothing$ 16–32 ja 32–56 mm luonnonsoraa. Kutusoraikat rakennetaan kiihtyvän virran alueille kivikon sekaan ja kynnyksiin. Tavoitteena on muodostaa noin 30–40 cm paksu huokoinen sorapatja. Soraikoilla käytetään tarvittaessa myös suurempia suojakiviä – Soraikkojen rakentamisessa vältetään rakentamasta laajoja suojattomia alueita. Kynnysten ytimenä käytetään luonnonkiviä ja $\varnothing$ 0–56 mm kalliomursketta, joka verhotaan luonnonkivillä. Kynnyksiä tiivistetään soralla. Kunnostuksessa hyödynnetään puuainesta. Puunrunkoja voidaan käyttää mm. virtauksia ohjaavina rakenteina sekä matalina kynnyksinä. Turot, latvukset ja juurakot muodostavat hyviä suojapaikkoja taimenenpoikasille. Uoman ylle kaatuneet puut lisäävät puolestaan uoman varjostusta ja ilmasuojaa. Sammalkiviä säästetään ja käytetään myös tuontikiven seassa. Kutusorastuksia ja pienimuotoisempaa kiveämistä voidaan tehdä talkoovoimin kohteilla (esim. Perhonkoski), joille kaivinkoneen kulku on haasteellista. Kunnostus toteutetaan kaivinkone- ja traktorityönä asiantuntijan ohjaamana. Kunnostussuunnitelmaa ei ole sidottu koordinaattijärjestelmään.

5.1 Ala-Myllykoski

Ala-Myllykoskella työt aloitetaan pääuoman yläosalta alavirtaan edeten. Pääuoman kunnostustoimien jälkeen kunnostetaan sivu-uoma pohjoisrannalta käsin. Uoman etelärannalla kulkee sähkökaapeli, joka alittaa joen kunnostusalueen alapuolella sekä yläosan sillan yläpuolella (Kuva 1). Sillan alueella ei tehdä kaivuita, mutta alueelle voidaan tehdä kutusoraikko ja poikaskivikko. Kosken pohjaa puhdistetaan hiekasta ja kivetään uudelleen. Uudelleen hiekoittumista ehkäistään ohjaamalla kosken päävirtausta enemmän mutkittelevaksi ja uoman reuna-alueille. Uoman puunrungot ja puurakenteet säilytetään ja niitä lisätään mahdollisuuksien mukaan. Puunrungot ankkuroidaan kiveämisen alkuvaiheessa penkkaan ja uomanpohjaan. Virtausta ohjataan sivu-uomaan avaamalla uoman tukossa olevaa yläosaa. Sivuuoman leveysvaihtelua lisätään maaston sallimissa rajoissa. Saaren ohittavan pääuoman vedenpintaa nostetaan kynnystyksillä 10–

20 cm. Poikasalueita täydennetään $\varnothing$ 100–300 mm kivellä koko kosken alueella. Sivu-uoman nykyistä yläosaa ei kivetä suuremmin, uoman alaosalla käytetään pienempää ($\varnothing$ 70–150 mm) poikaskiveä kuin pääuomassa. Kutusoraa tuodaan noin 22 m³ (35 tn) sopiviin kohtiin, kuten sillan ala- ja yläpuolelle, saaren yläpuolelle sekä molempiin uomiin yhteensä noin 70 m² alueelle. Ala-Myllykosken yleissuunnitelmakartta on esitetty kuvassa 1 ja kuvia kunnostuskohteesta kuvissa 2–6.

Kuva 1. Kartta Ala-Myllykosken kunnostustoimenpiteistä ja työmaaväylästä. Yksittäisiä kiviä, kutusoraikkoja ja poikaskivikoita ei ole kuvattu kartassa erikseen. Kartan suuret kivet kuvaavat aluetta, jolle tuodaan tai jätetään suuria pintakiviä.

Kuva 2. Ala-Myllykosken alaosaa. Aluetta kivetään suurella kivellä ja rakennetaan poikaskivikkoja sekä kutusoraikkoja.

Kuva 3. Ala-Myllykosken vähävetisinä aikoina esteelliseen koskikivikkoon avataan kalan kulkuväylä. Kivikon alapuolista vedenpintaa nostetaan loivalla kynnyksellä.

Kuva 4. Ala-Myllykosken yläosaa. Alueen virtauksia ohjataan, kiihdytetään ja monipuolistetaan kivien uudelleen asemoinnilla. Alueen poikaskivikkoja täydennetään ja kohteeseen tuodaan kutasoraa.

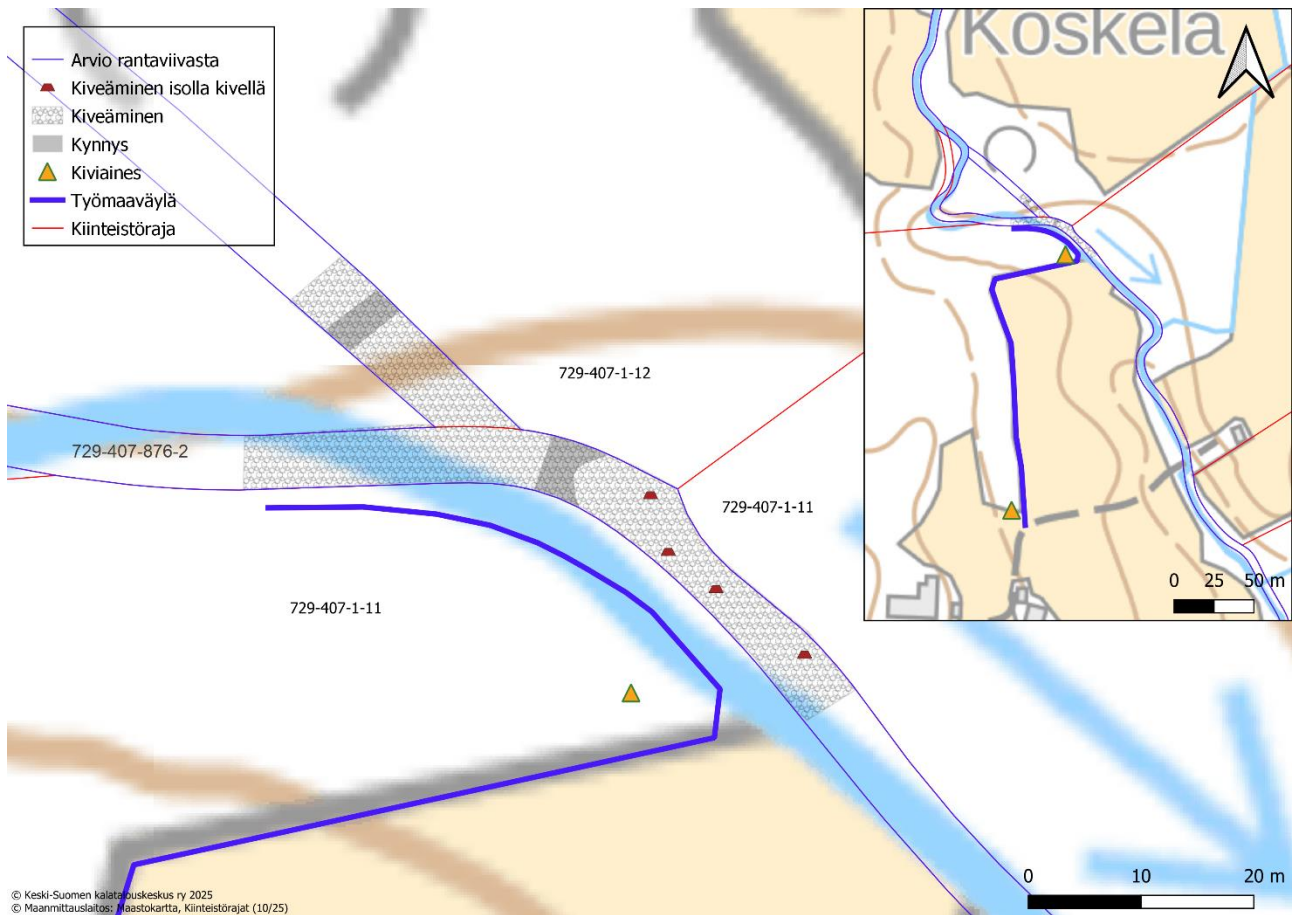
Kuva 5. Ala-Myllykosken sivu-uoman alaosa kivetään taimenen poikaskivikoksi sopivalla kivellä ja satunnaisilla suuremmilla kivillä.

Kuva 6. Ala-Myllykosken sivu-uoman yläosaa. Uoman vesitystä lisätään avaamalla sivu-uoman yläosa. Suuria kiviä siirretään tarvittaessa kalan kulkuväylän avaamiseksi.

5.2 Myllykoski

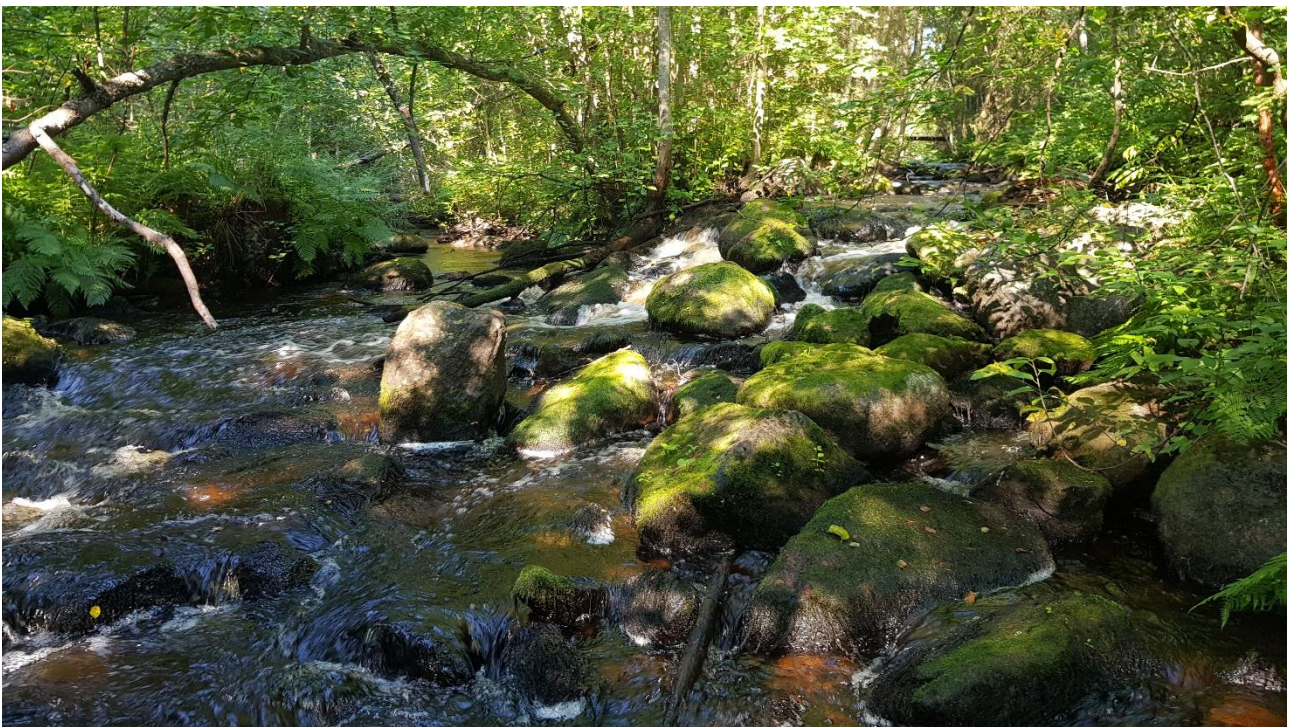
Myllykosken virtauksia monipuolistetaan ja hiekoittumista ehkäistään kiveämällä ja lisäämällä puunrunkoja koskeen. Kalan kulkua helpotetaan muotoilemalla vähävetisinä aikoina esteellistä kynnystä loivemmaksi. Kynnyksen alapuolista sekä tukkipatojen alapuolista veden pintaa nostetaan kynnystämällä 10–20 cm. Kosken poikasalueita täydennetään tuontikivellä ja kutusoraa tuodaan kohteeseen noin 12,5 m³ (20 tn). Myllykosken yleissuunnitelmakartta on esitetty kuvassa 7 ja kuvia kunnostuskohteesta kuvissa 8–10.

Kuva 7. Kartta Myllykosken kunnostustoimenpiteistä ja työmaaväylästä. Yksittäisiä kiviä, kutosoraikkoja ja poikaskivikoita ei ole kuvattu kartassa erikseen. Kartan suuret kivet kuvaavat aluetta, jolle tuodaan tai jätetään suuria pintakiviä.

Kuva 8. Myllykosken alaosan virtauksia monipuolistetaan kiveämällä. Kiveämiseen käytetään maastosta löytyvää suurta kiveä. Alueelle tuodaan poikaskiveä sekä kutusoraa.

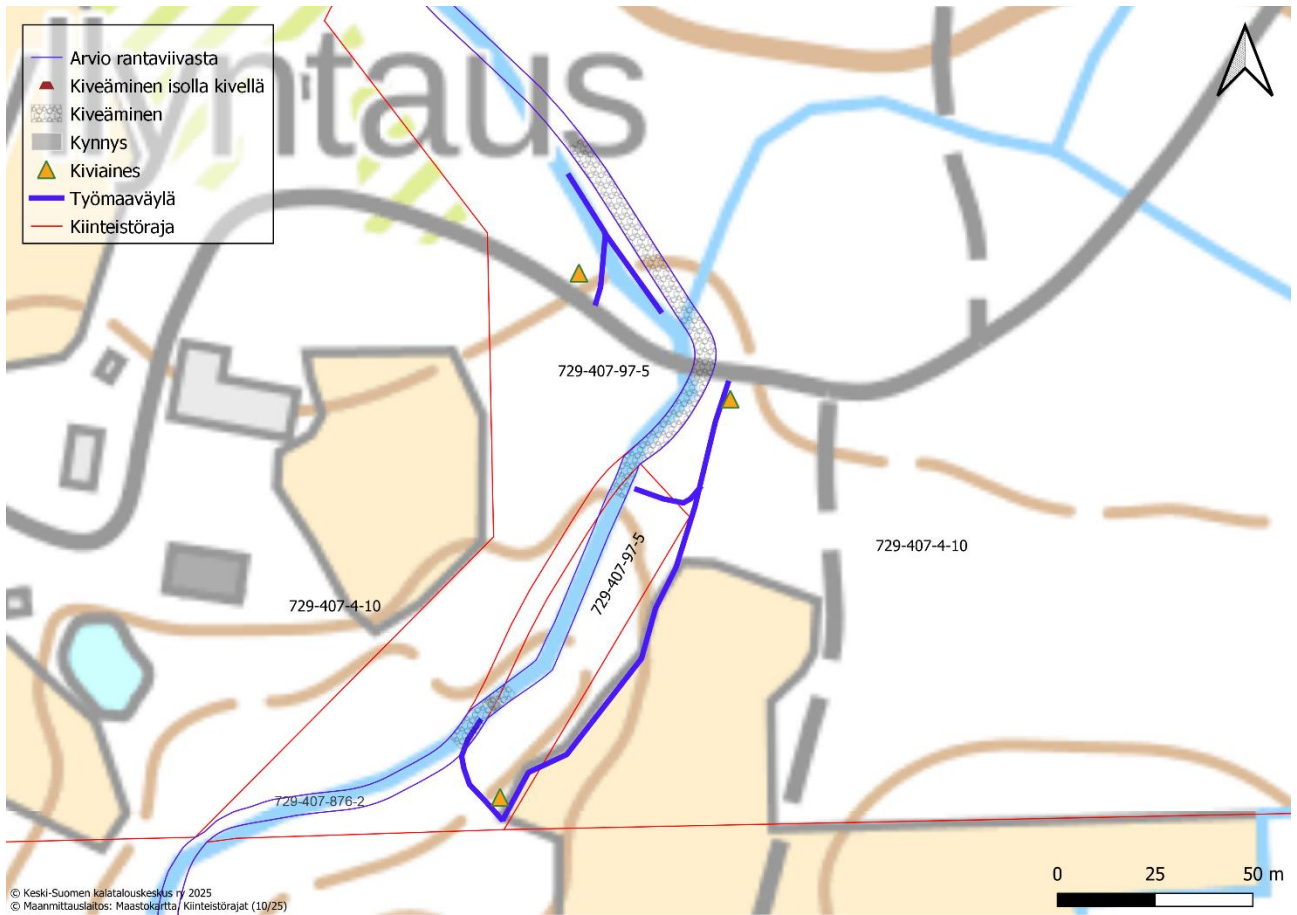
Kuva 9. Myllykosken uomien haara. Suoraan kaivetun uoman alaosan jyrkkää kynnystä loivennetaan nostamalla sen alapuolista veden pintaa ja asemoimalla suuria kiviä uudelleen, jotta kalan kulkuyhteys säilyy myös vähävetisenä aikana. Alueelle tuodaan kutusoraa ja pientä poikaskiveä.

Kuva 10. Myllykosken suoran uoman kynnyksen yläpuolinen alue. Tukkipatojen muodostamaa jyrkkää kynnystä loivennetaan kynnystämillä niiden alapuolta. Uoman virtaus muutetaan mutkittelevammaksi suurilla kivillä ja puunrungoilla. Alueelle tuodaan pientä poikaskiveä ja kutusoraa.

5.3 Perhonkoski

Perhonkoskella perkuukiviä siirretään takaisin uomaan. Kosken yläosalla sillan alapuoliselle virtaosuudelle lisätään satunnaisia suuria kiviä ja mahdollisuuksien mukaan puunrunkoja monimuotoistamaan virtauksia ja maisemaa, mutta alue säilytetään lähes pintakivettömänä. Alaosan vanhan voimalaitosuoman sekä nykyisen pääuoman haaraan muodostetaan porrastamalla nykyistä loivempi kalan kulkuväylä (Kuva 12). Risteyskohdan alapuolista vesipintaa nostetaan tarvittaessa lyhyeltä matkalta 10–20 cm. Poikasalueita täydennetään kosken ala- ja yläosalla. Kutusoraa tuodaan kohteeseen noin 17 m³ (27 t). Kutusoraikkoja rakennetaan koko kosken matkalle. Perhonkosken keskialueen kunnostustoimenpiteet, kuten kutusorastus ja pienimuotoinen kiveäminen, voidaan mahdollisesti tehdä muun konetyön jälkeen käsityönä ilman koneita. Jyrkkärantaisilla osuuksilla kutusora saadaan tuotua uomaan itärannan pellolta esimerkiksi kattopelleistä rakennetun kourun avulla. Perhonkosken yleissuunnitelmakartta on esitetty kuvassa 11 ja kuvia kunnostuskohteesta kuvissa 11–18.

Kuva 11. Kartta Perhonkosken kunnostustoimenpiteistä ja työmaaväylästä. Yksittäisiä kiviä, kutusoraikkoja ja poikaskivikoita ei ole kuvattu kartassa erikseen. Kartan suuret kivet kuvaavat aluetta, jolle tuodaan tai jätetään suuria pintakiviä.

Kuva 12. Perhonkosken alaosalla uomien haaraan avataan ja porrastetaan väylä, joka mahdollistaa kalan kulun myös vähävetisinä aikoina.

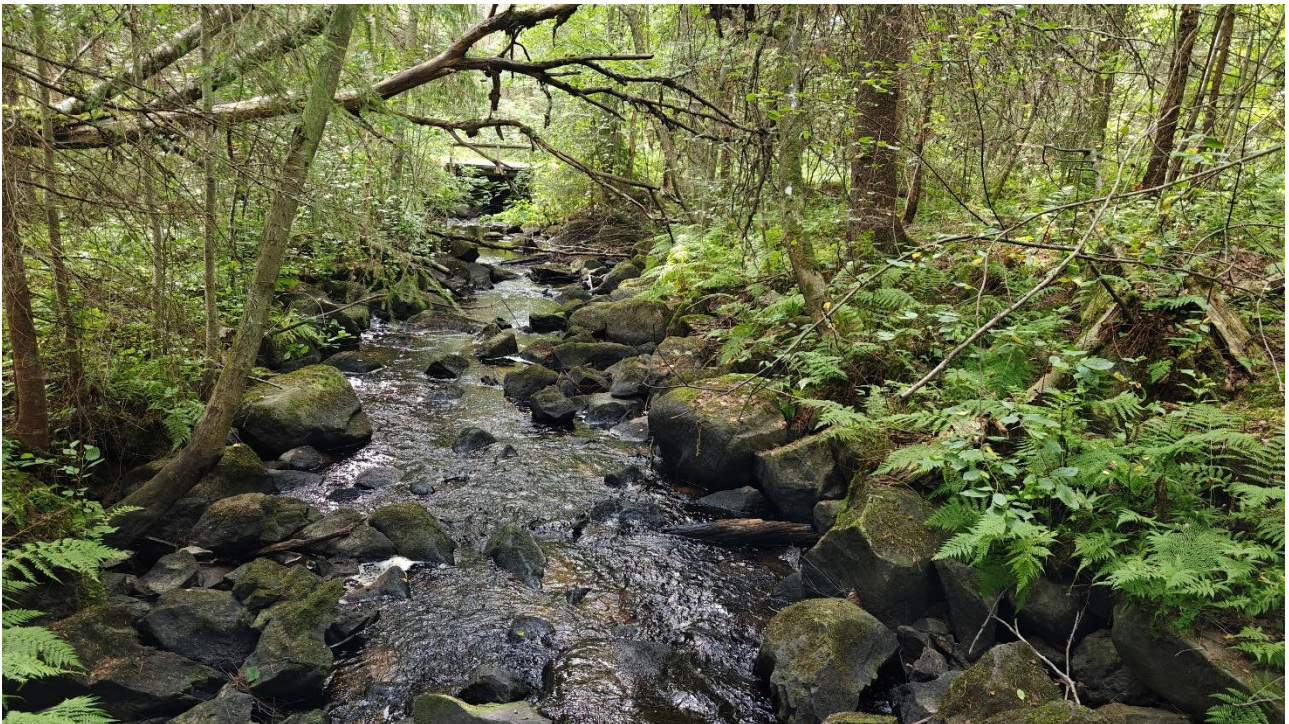
Kuva 13. Perhonkosken jyrkkärantaista aluetta sillan ja kosken alaosan välillä. Alueelle tehdään kutosoraikkoja talkoovoimin.

Kuva 14. Perhonkosken jyrkkärantaista aluetta sillan ja kosken alaosan välillä. Alueelle tehdään kutosoraikkoja talkoovoimin. Vähävetisinä aikoina esteellisiä kiviä avataan.

Kuva 15. Sillan alapuolista Perhonkoskea. Aluetta kivetään maastosta löytyvillä suurilla kivillä ja kohteeseen tuodaan pientä poikaskiveä ja kutusoraa.

Kuva 16. Perhonkosken sillan yläpuolista aluetta. Uomaa levennetään levittämällä perkuukiviä uomaan. Kutusoraa tuodaan sopiviin paikkoihin.

Kuva 17. Perhonkosken sillan yläpuolella sijaitsevaa, vähävetisinä aikoina esteellistä kivikkoa avataan.

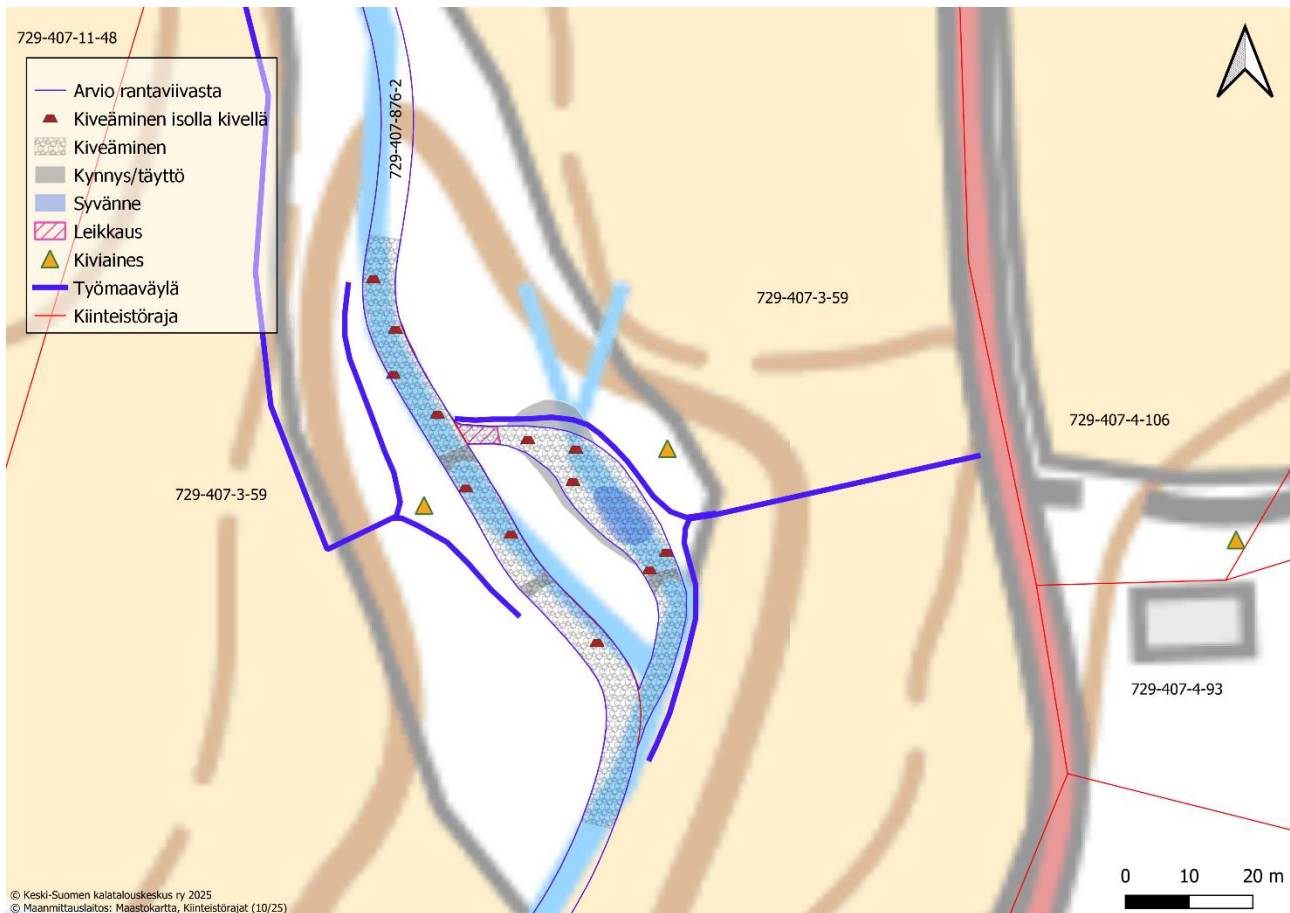

Kuva 18. Perhonkosken yläosalla sijaitsevan saaren kiertävän sivu-uoman vesitys varmistetaan ja poikasaluetta täydennetään. Kosken yläosalle tuodaan kutusoraa.

5.4 Peltokoski

Kutusoiraitkoja tehdään sopiviin kivikkoihin ja kynnysrakenteisiin. Peltokosken itäpuolella sijaitseva kala-allas avataan koskisuvantomaiseksi sivu-uomaksi. Kala-allas tyhjennetään ja puhdistetaan hienoaineksesta, minkä jälkeen altaan pohja, reunat sekä lasku-uoma muotoillaan ja kivetään ennen vesityksen avaamista. Suvannon ylä- ja alapäähän rakennetaan kutusoraitkot. Suvannon pääty- ja reuna-alueet kivetään huokoisiksi

poikasalueiksi. Suvannon keskiosaan jätetään muuta aluetta syvempi pintakivetön alue. Koskisuvannon muotoilun jälkeen vesitys avataan. Peltokosken poikasalueita täydennetään ja esteellinen kivikynnys korvataan murskeesta ja luonnonkivistä rakennetulla, myös vähävetisinä aikoina esteettömällä kynnyksellä. Vettä ohjataan uuteen sivu-uomaan kynnyks- ja suisterakenteiden avulla. Tarvittaessa pääuomaa kynnystetään myös alempana putouskorkeuden jakamiseksi pidemmällä matkalla sekä veden ohjaamiseksi uuteen sivu-uomaan. Kutusoraa tuodaan kohteeseen noin 21 m³ (34 tn). Peltokosken yleissuunnitelmakartta on esitetty kuvassa 19 ja kuvia kunnostuskohteesta kuvissa 20–22.

Kuva 19. Kartta Peltokosken kunnostustoimenpiteistä ja työmaaväylästä. Yksittäisiä kiviä, kutusoraikkoja ja poikaskivikoita ei ole kuvattu kartassa erikseen. Kartan suuret kivet kuvaavat aluetta, jolle tuodaan tai jätetään suuria pintakiviä. Vanhasta kala-altaasta muodostettavan uoman reunat on arvioitu Maanmittauslaitoksen 2 m korkeusmallin maanmuodoista.

Kuva 20. Peltokosken alaosa. Alueelle tuodaan pientä poikaskiveä ja kutusoraa.

Kuva 21. Peltokosken kynnyksen muotoillaan uudestaan siten, että kalan kulku onnistuu myös vähävetisinä aikoina. Kynnyksen yläpuolelle tehdään kutusoraikko ja ympäröivän alueen poikaskivikkoo täydennetään.

Kuva 22. Peltokosken vieressä sijaitseva vanha kala-allas muutetaan koskisuvannoksi.

5.5 Työjärjestys ja toteutus

Työmaaväylät rakennetaan ennen kunnostustyön aloittamista. Paikalle tuodaan kiviainesta valmiiksi kunnostusjaksoille karttoihin merkityille välivarastoille. Perhonkosken kutusoraistukset ja pienimuotoiset kiveämiset voidaan toteuttaa konetyön jälkeen esimerkiksi talkooprojektina. Kunnostus toteutetaan koskikohtaisesti edeten ylävirrasta alavirtaan.

5.6 Pieni-Suojärven esteverkko

Vaelluskalan kulun mahdollistaminen Pieni- ja Iso-Suojärven läpi Kohmunjokeen ja Kohmujärveen vapauttaisi noin 11 kilometriä mahdollista vaellusreittiä Pyhäjärven taimenelle. Kohmunjokea on kunnostettu vuonna 2016 mm. poistamalla nousuesteitä (Honkanen 2016). Vuonna 2017 Kohmunjoesta on saatu sähkökoekalastuksissa todennäköisesti istutuksista peräisin olevia yksikesäisiä taimenia, mikä osoittaa Kohmunjoella olevan potentiaalia taimenen poikasalueena. Jokeen tosin kohdistuu nykyään runsaasti valuma-alueen ojituksen aiheuttamaa kuormitusta.

Keski-Suomen ELY-keskus on lausunnossaan 4.2.2020 (KESELY/237/2020) todennut, että verkkoaidan pito Peltujoessa ei padota vettä tai aiheuta vedenkorkeuksien muutoksia vesilain vastaisesti, aiheuta haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle, eikä näin ollen edellytä vesilupaa. Pieni-Suojärven esteverkko tulee lausunnon mukaan poistaa Pieni-Suojärven voimassa olevan kalastuskiellon tai kiellon perusteena olevan toiminnan päätyttyä. Nykyinen vuokrasopimus päättyy 31.12.2027. Hankkeen aloituskokouksessa 3.6.2025 Suojärven Rihla ry painotti Pieni-Suojärven suosiota kirjolohen kalastuskohteena. Nykyisen vesialueen vuokraajan ja vesialueen omistajan halutessa kirjolohen kalastukseen on mahdollista selvittää uutta korvaavaa vuokratohdetta. Optimaalinen ratkaisu verkon poistamiseksi voisi olla kirjolohen kalastukseen painottuvan toiminnan siirtäminen muuhun järveen tai lampeen, joka ei ole osa vaelluskalojen vaellusreittiä. Esteverkon poistaminen kirjolohi-istutuksien jatkuessa voi aiheuttaa taimenen ja kirjolohen välistä reviiri- ja ravintokilpailua Peltujoessa.

6 Hankkeen vaikutukset

6.1 Vesienhoidon toimenpideohjelma

Esteverkon poiston myötä Peltojoki voi saavuttaa hyvän ekologisen tilan Keski-Suomen vesienhoidon toimenpideohjelman mukaisesti. Verkon poisto mahdollistaa kalan kulun Peltjoen ja Pieni-Suojärven, sekä sen yläpuolisten vesistöjen välillä.

6.2 Vaikutukset Metsälain ja Luonnonsuojelulain mukaisiin kohteisiin

Hankealueella ei ole Metsälain tai Luonnonsuojelulain mukaisia suojeltavia kohteita.

6.3 Vaikutukset eliöstöön

Kunnostustoimenpiteistä hyötyvät erityisesti taimen sekä jokirapu. Kunnostustoimilla parannetaan erityisesti taimenen poikastuotantoalueita ja huokoiset kivikerrokset lisäävät myös rapujen suojapaikkoja. Koskipinta-ala kasvaa toimenpidealueilla vanhan kala-altaan vesityksen sekä koskien perkuukivien levityksen myötä.

6.3.1 Luontodirektiivin liitteen IV lajit ja muut suojellut lajit

Hankealueen välittömässä läheisyydessä ei ole tehty liito-oravahavaintoja (Laji.fi). Peltojoella on tehty kirjojokikorentohavainto vuonna 2012 (Laji.fi). Suunnitelluilla kunnostustoimenpiteillä ei ole heikentävää vaikutusta kyseisten luontodirektiivin liitteen IV-lajien lisääntymis- ja levähdysalueisiin. Mahdolliset kirjojokikorenon elinympäristö otetaan huomioon työkonoiden kulkureiteillä siten, että rantakasvillisuutta säästetään koskemattomana mahdollisuuksien mukaan. Mm. maatalouden kuormittama vesistö ei liene optimaalinen elinympäristö kirjojokikorennolle.

6.4 Vaikutukset virkistyskäyttöön

Peltojoki on rauhoitettu kalastukselta, mutta joen kunnostus lisää Pyhäjärven taimenen lisääntymismahdollisuuksia sekä avaa kalojen vaellusreitit Peltojoen yläpuolisiin järviolleisiin. Ravustusmahdollisuudet paranevat jokiravun elinympäristön tilan parantuessa. Pieni-Suojärven merkitys virkistyskalastuskohteena laskee kun esteverkko poistetaan. Merkityksen lasku voidaan kuitenkin kompensoida siirtämällä kirjolohen kalastukseen perustuva toiminta muuhun vesistöön.

6.5 Vaikutukset rakennettuun ja arkeologiseen kulttuuriperintöön

Kunnostustoimilla ei ole vaikutusta rakennettuun ja arkeologiseen kulttuuriperintöön. Ala-Myllykoskella sijainneen myllyn rakenteita ei ole jäljellä, mutta sivu-uoman yläosassa on tammen jäänteet sekä koskessa on uittoruuhien puuosia (Honkanen 2015).

6.6 Vahingot, haitat ja haittoja vähentävät toimenpiteet

Jokirapuja pyydystetään kunnostusalueilta ja siirretään konetyön ajaksi sumppuihin työmaajaksojen yläpuolelle. Vanhoja sammalkiviä säästetään ja niitä siirretään tarvittaessa kunnostusalueen yläpuolelle konetyön ajaksi, minkä jälkeen kivet käytetään kunnostetun koskialueen verhoiluun.

Työt ajoitetaan vähävetiseen kauteen, mikä minimoi mm. työnaikaista aiheutuvaa samentumishaittaa. Samentuminen on lyhytkestoista. Maanomistajia tiedotetaan työn aikataulusta. Työmaan aiheuttamat jäljet korjataan hankealueen maastosta kunnostustyön päätteeksi.

7 Tarkkailu ja seuranta

7.1 Työnaikainen tarkkailu

Veden samenumista ja virtaamaolosuhteita seurataan työn ohessa. Töitä voidaan tauottaa, mikäli virtaama kasvaa liian suureksi esimerkiksi rankkasateiden myötä. Vedenlaadun tarkkailulle ei katsota olevan tarvetta, koska virtavesikunnostuksen aiheuttama veden samentuminen on lyhytkestoista.

7.2 Kunnostustoimenpiteiden vaikutusten seuranta hankealueella

Kunnostustoimenpiteiden vaikutusta seurataan kunnostuksen jälkeen sähkökoekalastuksin. Koekalastustuloksia on saatavilla vertailutiedoksi usealta koelalta 2000-luvun alusta lähtien. Kutusoraikkojen paikallaan pysymistä, hiekoittumista ja korjaustarvetta voidaan seurata esimerkiksi sähkökoekalastusten yhteydessä.

8 Oikeudelliset edellytykset

Maa- ja vesialueiden omistajilta sekä tienomistajilta pyydetään kirjallinen suostumus suunnitelman mukaisiin toimenpiteisiin. Kunnostussuunnitelmasta pyydetään lausunto luvantarpeesta Keski-Suomen ELY-keskukselta ja lausunto Keski-Suomen museolta. Kunnostustoimenpiteet eivät vaikuta yläpuolisten Pieni-Suojärven tai Iso-Suojärven vedenkorkeuksiin.

9 Suunnittelija

Peltojoen täydentävän kalataloudellisen kunnostussuunnitelman on laatinut FM Joonas Pysäys.
Jyväskylässä 9.10.2025

Joonas Pysäys
Kalastusbiologi, Keski-Suomen kalatalouskeskus ry
Kauppakatu 19 B 14-16
40100 Jyväskylä
joonas.pysays@kskalatalouskeskus.fi
040 1626 400

Viitteet

- Honkanen V. 2015. Kalataloudellisen kunnostuksen esiselvitys Saarijärven Pyhäjärveen laskevissa puro- ja jokikohteissa 2015. Saarijärven kaupunki.
- Honkanen V. 2016. Pyhäjärveen laskevien puro- ja jokikohteiden kunnostaminen kesällä 2016. Saarijärven kaupunki.
- Laji.fi. Lajitietokanta. Luettu 28.3.2025.
- Pysäys J. 2024. Peltojoen täydennyskunnostustarpeen arviointi. Keski-Suomen kalatalouskeskus ry.
- Selänne A., Illmer K., Olkio K., Sokka T., Leskisenoja K., Koistinen A., Poikonen P., Viljanen J., Pulkkinen P & Nykänen M. 2022. Vesien tila hyväksi yhdessä. Keski-Suomen vesienhoidon toimenpideohjelma vuosille 2022–2027. Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Liitteet

Hankealueen kiinteistötiedot

Peltojoki:	Kiinteistötunnus	Omistaja
Pyhähäkin jakokunta	729-407-876-2	Pyhähäkin osakaskunta

Ala-Myllykoski:

Tilan nimi	Kiinteistötunnus	
Myllypaikka ja saari	729-407-878-23	Yhteinen alue
Myllylä	729-407-12-97	

Myllykoski:

Tilan nimi	Kiinteistötunnus
HONKALA	729-407-1-11
KOSKELA	729-407-1-12

Perhonkoski:

Tilan nimi	Kiinteistötunnus
Palala	729-407-97-5
MYLLYNTAUS	729-407-4-10

Peltokoski:

Tilan nimi	Kiinteistötunnus
Peltoaho	729-407-3-59
AHOLA	729-407-4-106
Saikka	729-407-11-48
LISÄ-JERO	729-407-4-93